



Una mare sempre ho és

La història: Ruanda, Àfrica Central, 1994. Jacqueline és una dona tutsi que treballa a casa d'una família belga, esclata l'ofensiva hutu i els belgues fugen del país, Jacqueline s'amaga a les golfes per salvar-se, quan torna a casa seva, troba els seus dos fills petits assassinats.

La pel·lícula: Han passat setze anys del genocidi tutsi a Ruanda, però els conflictes al continent negre són encara ben latents. Potser per això, el documentalista Philippe Van Leeuw (Brusel·les, 1955) decideix evocar les massacres que hutus i tutsis van dur a terme al llarg de cent dies amb 800.000 morts. Mentrestant, les potències europees miraven cap un altre cantó... A partir d'un cas singular, una mare que perd els fills, Van Leeuw condensa una tragèdia de lesa humanitat històrica.

Ho fa amb un relat senzill, endinsat en el cor de la jungla, on les paraules sobren, i els silencis s'omplen de ressons sinistres, patètics, opressius. Les peripècies vitals d'aquesta mare morta en vida, s'uneixen a les d'un tutsi ferit,

que ella salva més per inèrcia que no pas per humanitat. Les imatges que ressegueixen la fugida endavant dels dos supervivents són a frec de pell, a tocar, tant, que per moments es poden ensumar suors i gemecs. Van Leeuw aplica ofici documentalista al servei d'una narració orientada a suggerir allò que les imatges contextualitzen. Primo Levi, a *Si això és un home* (1947) escriu que ha sobreviscut als camps nazis per poder explicar les coses que ha patit i suportat. No obstant, Jacqueline, la mare tutsi del film, ha decidit deixar de parlar. Per a què? De què serveix fer-ho? Ja no és una dona, és una mare que segueix sent-ho malgrat la mort dels fills. *El día que Dios se fue de viaje* va guanyar, diria que amb sobrats mereixements, el Premi Kutxa-Nuevos Horizontes al Festival de Sant Sebastià 2009, terra pròdiga en deixar mares sense fills.

La imatge: Jacqueline arrencant-se la cadeneta d'or i el rellotge, símbols d'una civilització homicida.

La frase: "Què fa aquesta dona amb un matxet?", exclama un hutu veient Jacqueline avançar cap al poblat. O el canvi de situació: de víctima a botxí?

La recomanació: No se l'hauria de perdre si vostè va de ciutadà sensible i amb els ulls ficats enllà l'Estatut.

El día que Dios se fue de viaje

*Director: Philippe Van Leeuw.
Intèrprets: Ruth Keza Nirere,
Afazili Dewaele, Lola Tuyaeis.
Bèlgica-França, 2009. 101
minuts. Rambla Lleida.*